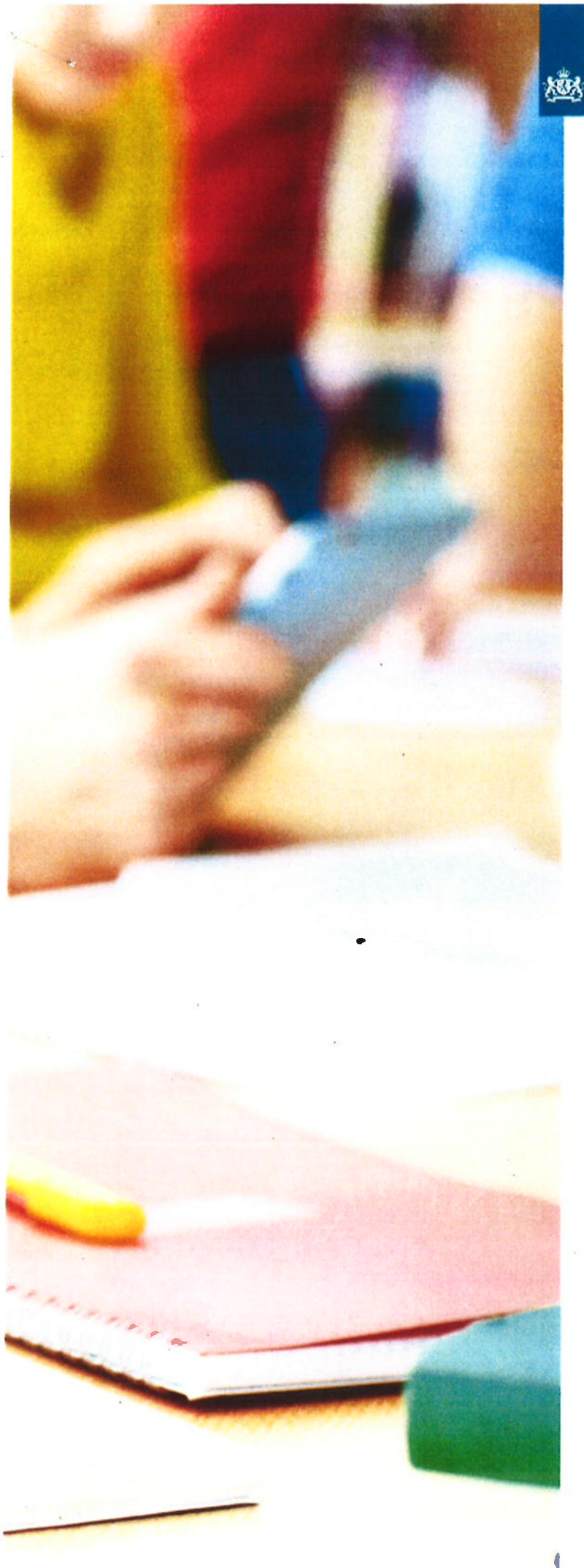




Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De Regenboog

Stelselonderzoek

Speciaal en voortgezet speciaal onderwijs

Datum definitief rapport:

2006-2007

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het onderzoek	3
2.	Resultaten onderzoek	4
3.	Reactie van het bestuur	10

1. Opzet van het onderzoek

Bij de Regenboog, afdeling voortgezet speciaal onderwijs, voerden wij op 9 mei 2017 een stelselonderzoek uit. De Regenboog verzorgt voortgezet speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen in de leeftijd van 12 tot 20 jaar. Het stelselonderzoek richt zich op alle standaarden en voeren wij uit in het kader van het jaarlijkse onderwijsverslag 'De Staat van het Onderwijs'. In dit hoofdstuk leest u na de conclusie, de oordelen op de genoemde standaarden en een korte toelichting.

Legenda

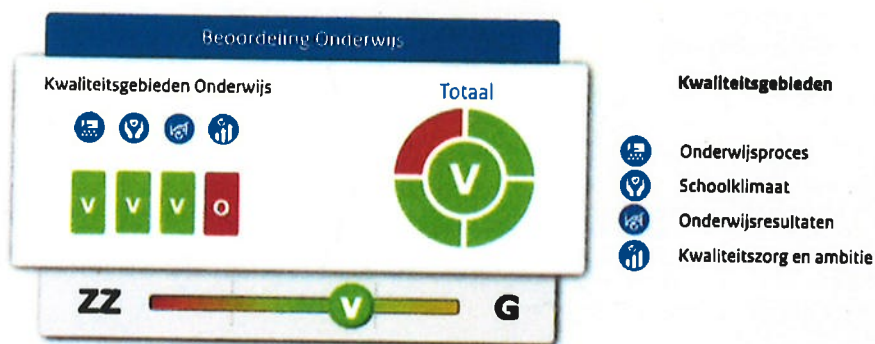
Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- G** Goed
- V** Voldoende
- O** Onvoldoende
- K** Kan beter

2. Resultaten onderzoek

In dit hoofdstuk leest u onze bevindingen van het onderzoek op De Regenboog.

Onderstaand figuur beschrijft de resultaten van het onderzoek.



Conclusie

De nieuwe schoolleiding van de Regenboog, voortgezet onderwijs, is voortvarend aan de slag gegaan met het vormen van een eigen kwaliteitsbeeld en op basis hiervan het formuleren en prioriteren van verbeteractiviteiten. Het schoolteam voelt zich betrokken bij deze verbeterslag en ervaart een heldere koers waar zij invloed op hebben. Opvallend is dat hoewel deze heldere koers er volgens het bestuur altijd is geweest, het schoolteam dit afgelopen jaren niet zo heeft ervaren. Het team beschrijft dat de focus lag op het 'overleven' en het geven van onderwijs, waardoor een overkoepelende visie ontbrak. Dit is in de lespraktijk zichtbaar: leraren maken eigen keuzes rondom de inrichting van de lokalen, er is weinig sturing op selectie van leerdoelen uit de leerlijnen en er zijn in iedere les sterke aspecten te onderscheiden, maar hierover vindt nog te weinig uitwisseling plaats. De focus van de verbeteractiviteiten ligt op het formuleren van de kwaliteitszorg, een herinrichting van de leerlijnen op basis van de uitstroomprofielen, het veiligheidsbeleid én het formuleren van een heldere onderwijsvisie. Dit sluit aan bij de bevindingen van de inspectie dat de school zich op enkele standaarden moet verbeteren. De wettelijke uitstroomprofielen zijn onvoldoende sturend voor de inrichting van het onderwijsaanbod én de kwaliteitszorg is onvoldoende van de grond gekomen. Desondanks slaagt de

school erin om in een gebouw dat niet past bij het type onderwijs dat de school wil verzorgen een voor leerlingen uitnodigend schoolklimaat te realiseren

2.1 Onderwijsproces: gericht werken naar het uitstroomprofiel

Onderwijsproces	V		
	O	V	G
OP1 Aanbod	•		
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Didactisch handelen		•	
OP5 Onderwijstijd		•	
OP6 Samenwerking		•	
OP7 Praktijkvorming/stage		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	



De kwaliteit van het onderwijsproces moet op de standaard 'aanbod' worden verbeterd om te voldoen aan de eisen van basiskwaliteit voor dit kwaliteitsgebied. Ook bij de andere standaarden zien wij ruimte voor verdere verbetering om het kwaliteitsgebied naar het volgende niveau ('goed') te tillen.

De Regenboog, afdeling voortgezet onderwijs, heeft een breed aanbod, maar relateert het aanbod onvoldoende aan de wettelijke uitstroomprofielen en bijbehorend niveau (artikel 11, eerste lid WEC). Op papier heeft de school een duidelijk onderwijsconcept waarin de bovenbouw in het teken staat van een praktijkgericht aanbod op basis van het uitstroomprofiel. In de praktijk moet dit nog worden aangescherpt: de school heeft geen selectie gemaakt in de leerlijnen, waardoor individuele leraren zelf een selectie in de leerlijnen maken voor het aanbod, of alles aanbieden. In de lessen betekent dit dat er wel sprake is van doelgerichtheid op basis van het lesdoel dat is afgeleid van de leerlijn, maar dat de doelgerichtheid naar het uitstroomprofiel te beperkt is. Door de grote hoeveelheid aan leerlijnen is het scoren van de leerlijnen een grote klus voor de leraren, hierbij is niet altijd duidelijk of de wijze van score plaatsvindt volgens duidelijke afspraken.

Tegelijk ziet de inspectie veelbelovende ontwikkelingen in het aanbod. De school heeft zich als doel gesteld om meer leerlingen naar arbeid te laten uitstromen en streeft daarom naar uitbreiding van de mogelijkheden tot branchecertificering.

Ondanks de beperkingen in het schoolgebouw is de school standvastig in het uitbreiden van het praktijkgerichte aanbod en slaagt zij erin hier creatieve oplossingen voor te vinden. Daarnaast heeft de school een samenwerking met de 'TOP academie' waardoor leerlingen in een passende leer- werkomgeving bijvoorbeeld opgeleid kunnen worden tot erkend lasser.

Het streven om de wettelijke uitstroomprofielen centraal te stellen komt ook terug in de nieuw ingerichte leerlingenzorg. De commissie voor de begeleiding (cvb) beschrijft per uitstroomprofiel leerlingprofielen waarin zij de volgende elementen onderscheidt: cognitief, didactisch, sociaal- emotioneel, taak- en leergedrag en zelfredzaamheid. Een belangrijk verbeterpunt is de wijze waarop de cvb beschrijft wat de rol van de bevorderende en belemmerende factoren is. In de bestudeerde ontwikkelingsperspectieven was het onderscheid tussen onderwijsbehoeften en belemmerende factoren niet altijd duidelijk. Daarnaast is het van belang dat de school helder heeft wat onder haar pedagogische aanpak valt, en wat een specifieke interventie is op het niveau van de individuele leerling en hoe zij deze vervolgens evalueert.

Wij observeerden zes lessen en zagen in iedere les sterke punten: feedback op de gewenste werkhouding, het gebruikmaken van inzichtelijk leren, het plaatsen van het lesdoel in een betekenisvolle context, tussentijds feedback op wat er geleerd moet worden én leraren die aan de leerlingen feedback vragen over de les. Opvallend is dat de sterke punten samen lijken te hangen met de individuele leraar en minder met schoolbreed beleid. Hier ligt een ontwikkelkans voor de school: wanneer er een professionele cultuur ontstaat waarin leraren bij elkaar in de les kijken en elkaar feedback geven op basis van een heldere visie op onderwijs kan deze standaard naar een volgend niveau worden getild. De eerste stappen voor deze cultuur zijn gezet: de leraren worden extern ondersteund in 'teach like a champion'.

2.2 Schoolklimaat: werk maken van het motto 'doen is leren'





De school heeft 'sociale veiligheid' prioriteit gegeven in de verbeteractiviteiten en heeft deelgenomen aan een (aangepast) onderzoek naar sociale veiligheid onder de leerlingen. Er werd een veiligheidscoördinator aangesteld die zich momenteel laat scholen en de werkgroep pedagogisch handelen maakte een digitaal veiligheidsplan.

Het pedagogisch klimaat in de school straalt rust uit. De werkgroep gedrag stelde nieuwe pleinregels op voor het team en de leerlingen, deze zijn schoolbreed bekend. Van andere documenten over het pedagogisch klimaat, zoals het document 'orthopedagogisch handelen', is het onduidelijk of dit schoolbreed wordt gedragen en uitgevoerd. Het schoolteam maakt prioriteit van het verder borgen van het pedagogisch klimaat, bijvoorbeeld door het gehele schoolteam te scholen in 'rots en water'.

2.3 Onderwijsresultaten: voldoende in beeld, verdere analyse noodzakelijk

Onderwijsresultaten	V			
OR1 Resultaten	O	K	V	G
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties				
OR3 Vervolgsucces				



De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat zich volgens het ontwikkelingsperspectief ontwikkelt en formuleerde hier een norm voor (80%). Op basis van de eigen gegevens behaalt de school deze norm. De schoolleiding is echter kritisch over deze gegevens, omdat het hier gaat om een veelheid aan leerlijnen die leraren zelf scoren. Volgend schooljaar wil de school deze gegevens combineren met de resultaten op de methodeonafhankelijke toetsing en in relatie brengen met de noodzakelijke factoren voor het te bereiken uitstroomniveau. De analyse van de opbrengsten wordt daarmee verdiept waardoor er consequenties voor de onderwijsinrichting aan kunnen worden verbonden. Op het gebied van bestendiging kan de school zich verbeteren door op basis van een analyse van de kenmerken van de leerlingenpopulatie eigen opdrachten te formuleren in termen van vervolgsucces en het vervolgsucces op basis hiervan te analyseren. Dit moet de school vervolgens

integraal onderdeel maken van het volgende kwaliteitsaspect:
de kwaliteitszorg.

2.4 Kwaliteitszorg en ambitie: in ontwikkeling, de koers is uitgezet

Kwaliteitszorg en ambitie		O		
		O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•		
KA2 Kwaliteitscultuur			•	
KA3 Verantwoording en dialoog				•



De aanzetten voor de vernieuwde kwaliteitszorg zijn veelbelovend en bevatten de noodzakelijke aspecten om verbeteringen doelgericht door te voeren. De school staat echter aan het begin van het doorlopen van deze kwaliteitscyclus, waardoor wij de kwaliteitszorg (KA1) nog als onvoldoende beoordelen: het stelsel is ingericht, maar het onderwijs moet op basis van de eigen kwaliteitsbeelden nog verbeterd worden en van borging is nauwelijks sprake. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is in korte tijd gerealiseerd: het schoolteam voelt zich betrokken bij de verbeteractiviteiten en er is hier draagvlak voor (KA2). In het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over de gerealiseerde kwaliteit op de scholen. Het bestuur wil hier bewust geen onderscheid maken voor scholen voor speciaal onderwijs. Het beeld van de Regenboog, afdeling voortgezet speciaal onderwijs, lijkt hierdoor positiever dan door het schoolteam wordt geschetst en in het eigen kwaliteitsbeeld van de schoolleiding. De inspectie verwacht dat de school verantwoording aflegt over de resultaten die zij met het onderwijsleerproces bereikt en de (nagestreefde) effecten van verbeteractiviteiten (artikel 21, vierde lid WEC). Wij concluderen dat deze verantwoording plaatsvindt, maar aan kwaliteit kan winnen en beperkt aansluit bij het beeld dat op de school wordt geschetst.

De beoordeling van dit kwaliteitsaspect is tweeledig: op papier bevat de kwaliteitszorg de noodzakelijke elementen, maar in de praktijk blijken de verbeteractiviteiten afgelopen jaren onvoldoende door het schoolteam te zijn gedragen. De nieuwe schoolleiding is op basis van het schoolplan gestart met het in beeld brengen van het huidige kwaliteitsbeeld, het gewenste kwaliteitsbeeld en de stappen die hiervoor gezet moeten worden. In deze analyse wordt zichtbaar dat afgelopen jaren een door het team gedragen overkoepelende visie ontbrak. De

ingezette verbeteractiviteiten werden door het team ervaren als fragmentarisch en de bredere context waarbinnen de verbeteractiviteiten moesten plaatsvinden was volgens hen onduidelijk.

Het bestuur duidt deze ontwikkeling anders en stelt dat het schoolteam in beweging gebracht moest worden omdat er een (cultuur)omslag gemaakt moest worden naar opbrengstgericht onderwijs. Wij constateren dat beelden over de oorzaak van de situatie in het verleden verschillen. Tegelijk stellen wij de vraag of door de aard van de doelstellingsgesprekken tussen directeur én het bestuur er voldoende inzicht in de kwaliteit van het onderwijsleerproces én de professionele cultuur wordt verkregen.

Met hernieuwde energie is de school gestart met het beschrijven van de kwaliteitszorg. Uit deze beschrijving blijkt dat bijvoorbeeld van analyse van de leerresultaten en van borging van de bereikte kwaliteit onvoldoende sprake is. Ook blijkt uit deze analyse dat het schoolplan als onderlegger van de school herzien moet worden. Volgend schooljaar start het schoolteam met het expliciteren van de visie op leren en het formuleren van het onderwijsconcept op basis van het motto 'leren is doen'.

